

Notitie Advies quotum bijvangstregeling 2022 – 2024

Emiel Derks, Sportvisserij Nederland - 16 februari 2022

Inleiding en achtergronden

Sportvisserij Fryslân huurt het schubvis visrecht van de gehele Friese Boezem. In 2006 is tussen Sportvisserij Fryslân en de Friese Bond van Binnenvissers een bijvangstregeling afgesproken. Deze regeling is een handreiking van de sportvisserij aan de beroepsvisserij. Beroepsvissers mogen met ingang van het seizoen 2006-2007 bijgevangen snoekbaars behouden en ontvangen hiervoor jaarlijks een quotum. Het quotum wordt vastgesteld door Sportvisserij Fryslân en wordt door de Friese Bond van Binnenvissers verdeeld over de beroepsvissers die bij de bond zijn aangesloten en vissen in de Friese Boezem (de laatste drie jaar waren 12 beroepsvissers actief, waarvan er 11 meededen aan de bijvangstregeling).

In 2006 is het quotum vastgesteld op 14.000 kg, wat neer komt op een maximale beroepsmatige onttrekking van circa 1 kg/ha. Zowel in de visserij met fuiken als met dobbers mocht bijgevangen snoekbaars met in achtname van dit quotum en het deelquotum van iedere beroepsvisser worden behouden. Vanwege een sterke daling in de snoekbaarspopulatie (vanuit de KRW-monitoring) en een daling in de vangsten van beroepsvissers, is het quotum met ingang van het seizoen 2016-2017 verlaagd naar 10.000 kg (circa 0,7 kg/ha). Tevens is vanaf het seizoen 2016-2017 de dobbervisserij uitgesloten van de bijvangstregeling. Bij de visstandbeheercommissie (VBC) zijn nadien geen (verplichte) meldingen over de dobbervisserij binnen gekomen en beroepsvissers hebben aangegeven vanaf dat moment ook niet meer met dobbers te hebben gevestigd. Verder is op 1 januari 2017 een maximummaat voor snoekbaars van 70 cm ingevoerd voor zowel sport- als beroepsvisserij. In 2019 bleek dat de snoekbaarsstand weer toe is genomen naar min of meer het “oude” niveau van voor 2015. Omdat het quotum niet werd vol gevestigd, is besloten om het quotum van 10.000 kg te handhaven voor de komende drie jaar.

Deze notitie beschrijft de ontwikkelingen in de visstand naar aanleiding van de visstandbemonsteringen in de Friese Boezem en geeft een overzicht van de (bij)vangsten van beroepsvissers, in het bijzonder voor wat betreft de snoekbaars. Daarnaast volgt een advies over de bijvangstregeling en bijbehorend quotum met ingang van seizoen 2022-2023.

Visstand

Het Wetterskip Fryslân laat periodiek de visstand van een deel van haar wateren onderzoeken. Vanuit de KRW geldt namelijk de plicht om te visstand in de KRW wateren ten minste één keer per zes jaar te monitoren. Tot en met 2018 liet Wetterskip Fryslân iedere drie jaar een vrij uitgebreid onderzoek naar de visstand uitvoeren op verschillende wateren. Vanaf 2019 is Wetterskip Fryslân dit jaarlijks gaan doen met enkele wateren per jaar. In deze notitie worden enkel de KRW bemonsteringen van de grote(re) boezemwateren van meer dan circa 100 ha meegenomen. Het totale oppervlak van de Friese Boezem is circa 14.000 ha.

In 2019 zijn De Leijen (296 ha) bemonsterd. In 2020 zijn geen boezemwateren >100 ha bemonsterd en in 2021 zijn het Sneekermeer (859 ha), de Terkaplester Poelen (224 ha), de Witte en Zwarte Brekken (101 ha) en het Prinses Margrietkanaal (392 ha) bemonsterd. In 2018 werd meer dan 6.000 ha van de Friese Boezem bemonsterd, ofwel ruim 40%. De totale hoeveelheid bemonsterd areaal van 2019 t/m 2021 bedroeg ongeveer 1.872 ha, ofwel ruim 13% van de totale Friese Boezem. De analyse over de KRW monitoring van 2018 gaf daarom ook een veel breder en vollediger beeld van de visstand in de Friese Boezem. De resultaten van de bemonsteringen van 2019 t/m 2021 moeten daarom met enige voorzichtigheid worden bekeken en kunnen niet zomaar als “boezembreed” worden beschouwd.

Het Prinses Margrietkanaal behoort tot KRW-type M7b (grote diepe boezemkanalen). De overige bemonsterde wateren behoren tot het KRW-type M14 (boezemmeren).

In onderstaande tabellen zijn de bestandsschattingen van de totale visstand, snoekbaars totaal en snoekbaars groter dan 40 cm weergegeven voor de wateren die in 2019 en 2021 zijn bemonsterd. Voor De Leijen, het Sneekermeer en de Terkaplester Poelen geldt dat hier langlopende reeksen van bemonsteringen voorhanden zijn. Vanaf ten minste 1998 zijn deze iedere 3 of 6 jaar zijn herhaald. De Witte en Zwarte Brekken zijn vanaf 2015 iedere 3 jaar bemonsterd. Het Prinses Margrietkanaal is vanaf 2009 iedere 6 jaar bemonsterd.

Grote diepe boezemkanalen

Het Prinses Margrietkanaal laat vanaf 2009 een vrij constant beeld zien van de totale biomassa vis van ongeveer 64 tot 73 kg/ha. Ook de totale hoeveelheid snoekbaars schommelt beperkt.

Prinses Margrietkanaal		392	ha
	Totaal (kg/ha)	Sb totaal (kg/ha)	Sb >40 cm (kg/ha)
1998			
2002			
2006			
2009	64,2	16,8	14,8
2012			
2015	72,9	12,4	8
2018			
2021	66,5	17,6	11,3

Boezemmeren

De in 2019 en 2021 bemonsterde boezemmeren geven een wisselend beeld van de totale biomassa vis en de hoeveelheid aangetroffen snoekbaars. Zo lijkt de totale visstand en de hoeveelheid snoekbaars op De Leijen door te jaren heen te zijn afgenomen. Op het Sneekermeer, de Terkaplester Poelen en de Witte en Zwarte Brekken was 2021 juist het jaar waarin de grootste hoeveelheid (kg's) vis zijn aangetroffen van alle bemonsteringsjaren. Het Sneekermeer en de Terkaplester Poelen hebben een geraamde visstand van meer dan 300 kg/ha, wat anno 2021 fors is te noemen.

Voor de Terkaplester Poelen en de Witte en Zwarte Brekken geldt dat ook het snoekbaarsbestand met meer dan 50% is toegenomen sinds 2018. Op het Sneekermeer zien we daarentegen dat het snoekbaarsbestand fors is gedaald met bijna een factor 2 ten opzichte van 2018. Bij het Sneekermeer is wel duidelijk dat er flinke schommelingen zitten in het geraamde snoekbaarsbestand. Van de ene op de andere bemonstering (3 jaar) zit er meerdere keren een factor 2 tot 3 verschil in de raming.

De Leijen		296	ha
	Totaal (kg/ha)	Sb totaal (kg/ha)	Sb >40 cm (kg/ha)
1990			22
1998	582,8	5,6	0,7
2002	262,8	11,6	10,7
2006			
2009	212,9	18,1	16,5
2012			
2015	215,2	16,8	14,4
2018			
2019	143,3	10,3	8,9

Sneekermeer		859	ha
	Totaal (kg/ha)	Sb totaal (kg/ha)	Sb >40 cm (kg/ha)
1990			17
1998	223,7	21,6	13,6
2002	103,3	9,3	7,9
2006	227,4	25	20,3
2009	275,4	31,1	23,5
2012	235,7	24,5	20,1
2015	176	9,3	6,8
2018	241,9	32,3	26
2021	306,8	17,6	12,4

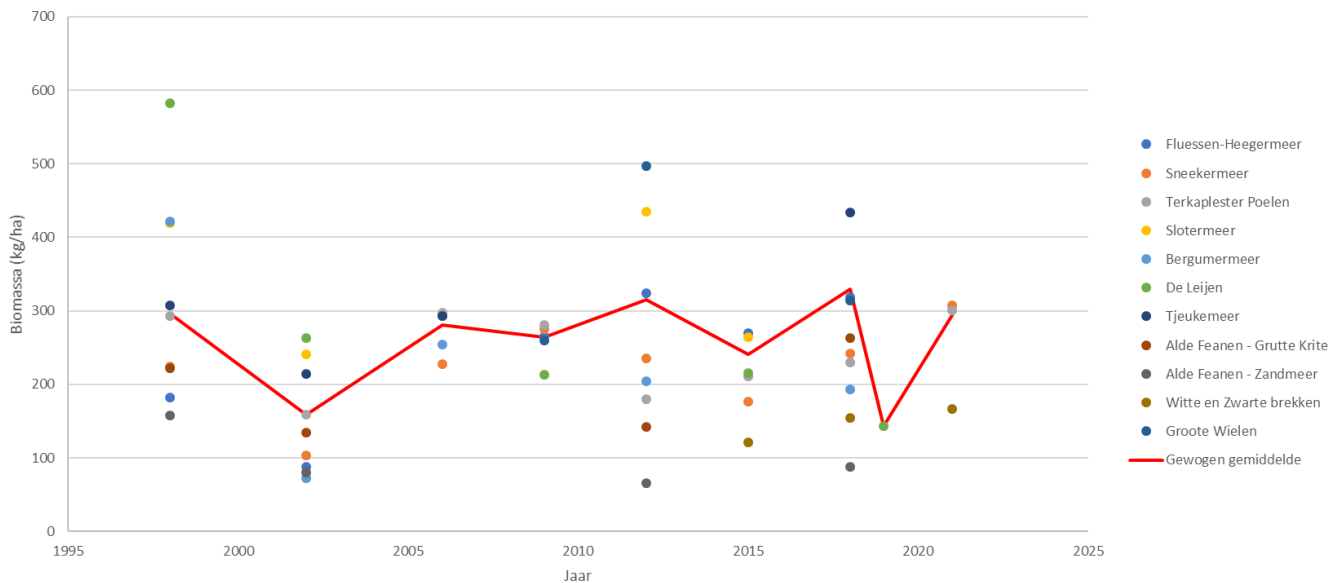
Terkaplester Poelen		224	ha
	Totaal (kg/ha)	Sb totaal (kg/ha)	Sb >40 cm (kg/ha)
1990			
1998	293,2	18,1	11,6
2002	159	2	0,9
2006	297,7	11,8	8,8
2009	280,2	44,7	41,3
2012	179,6	29,1	27,9
2015	210,4	16,7	15,8
2018	230	18,1	14
2021	300,8	26,6	19,5

Witte en Zwarte brekken		101	ha
	Totaal (kg/ha)	Sb totaal (kg/ha)	Sb >40 cm (kg/ha)
1990			
1998			
2002			
2006			
2009			
2012			
2015	121,5	15	14,2
2018	154	14,9	10,6
2021	166,3	26,5	18,4

Het is belangrijk om aan te merken dat de verschillen in totale biomassa en biomassa snoekbaars tussen wateren, maar ook tussen jaren aanzienlijk (kunnen) zijn. Visstandonderzoek is geen exacte wetenschap en om uitspraken te doen over de visstand is het belangrijk om ook goed te kijken naar langjarige trends van verschillende wateren in de Friese Boezem.

In grafiek 1 is de totale biomassa (kg/ha) van verschillende Friese Boezemmeren tussen 1998 en 2021 gepresenteerd. Deze wateren zijn in de periode 1998-2021 allemaal ten minste twee keer, maar in de meeste gevallen vier tot zeven keer bemonsterd. De Friese Boezemmeren zijn in totaal bijna 11.000 ha (bijna 80% van het totale oppervlakte van de Friese Boezem). Het gewogen gemiddelde, waarbij rekening is gehouden met de oppervlakte van de betreffende Friese Boezemmeren, geeft de ontwikkeling van de biomassa van de afgelopen drie decennia weer.

Totale biomassa (kg/ha) Friese Boezemeren 1998-2021

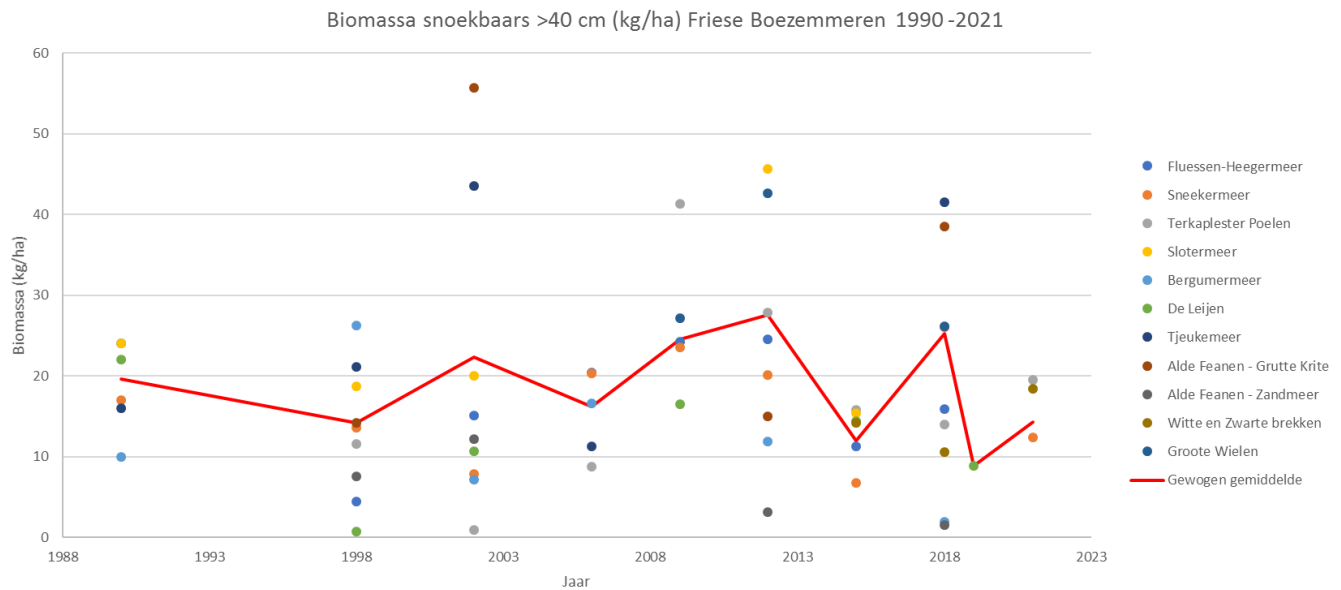

Grafiek 1: Totale biomassa (kg/ha) van verschillende Friese Boezemeren tussen 1998 en 2021. NB in 2019 is het gewogen gemiddelde slechts gebaseerd op één water (De Leijen) van 296 ha. In 2021 ging het om slechts drie wateren van in totaal 1.184 ha.

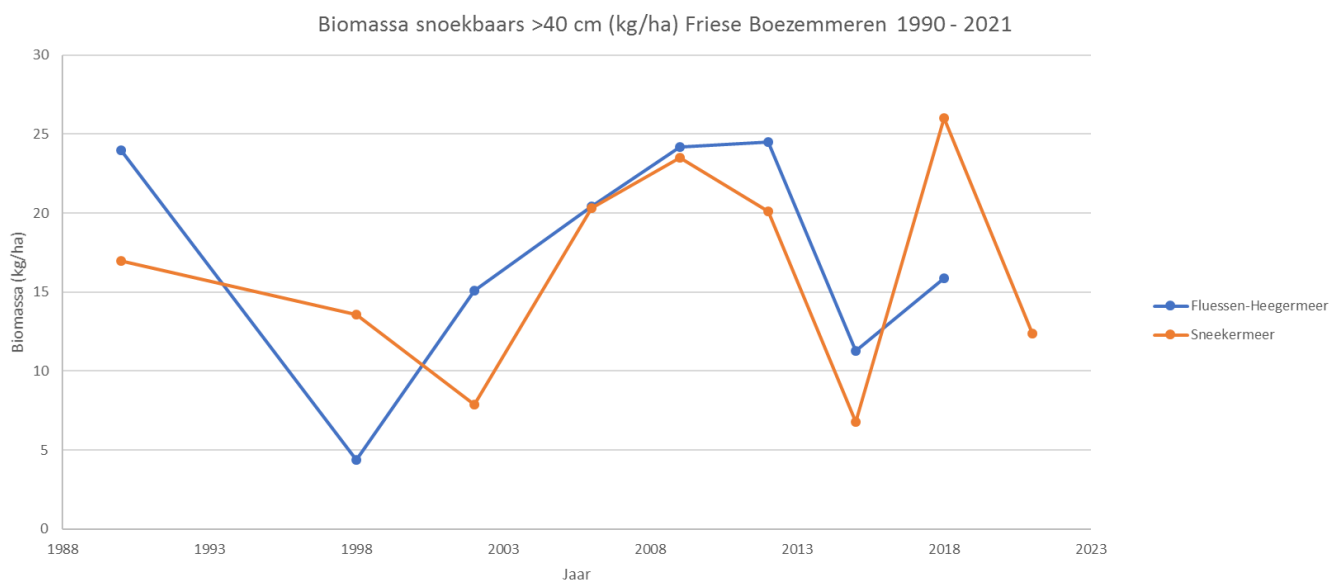
In 2015 liet de visstandbemonstering een sterke daling van de snoekbaarsstand zien. In grafiek 2 wordt de biomassa snoekbaars groter dan 40 cm gepresenteerd voor de periode 1990-2021. Te zien is dat – na een sterke daling in 2015 – het snoekbaarsbestand van exemplaren van meer dan 40 cm in 2018 weer min of meer op het niveau zat van de laatste drie decennia. Voor de jaren daarna, 2019 en 2021, geeft deze grafiek zeer waarschijnlijk een vertekend en onjuist beeld van de werkelijke situatie van de Friese Boezem. In 2019 is slechts één water bemonsterd, De Leijen, met een relatief laag totaal oppervlak van 296 ha. De Leijen had in de 6 uitgevoerde bemonsteringen vanaf 1990 een gemiddelde biomassa aan snoekbaars >40 cm van 12,2 kg/ha, fors lager dus dan het gewogen gemiddelde en daarom niet representatief voor de gehele Friese Boezem.

Voor 2021 geldt dat biomassa's snoekbaars >40 cm aangetroffen zijn op de Terkaplester Poelen en de Witte en Zwarte Brekken van respectievelijk 19,5 en 18,4 kg/ha. Op het Sneekermeer bedroeg deze biomassa in 2021 slechts 12,4 kg/ha en door de grootte van het Sneekermeer op het totaal bemonsterde areaal, wordt ook het gewogen gemiddelde fors omlaag getrokken.

Grafieken 1 en 2 laten duidelijk zien dat de spreiding in de aangetroffen biomassa's totaal en van snoekbaars >40 cm tussen de verschillende Friese Boezemeren jaarlijks zeer groot is. In 2021 zijn slechts drie wateren bemonsterd en gezien het geringe areaal kunnen hier geen harde conclusies m.b.t. de snoekbaarsstand aan worden verbonden. De waargenomen daling in de snoekbaarsstand op het Sneekermeer tussen 2018 en 2021 is echter wel opvallend. Zoals eerder al aangegeven, fluctueert de geraamde snoekbaarsstand op het Sneekermeer zeer sterk van bemonstering tot bemonstering. Dit is ook nog eens grafisch weergegeven in grafiek 3, waar zowel het Sneekermeer (859 ha) als het Fluessen-Heegermeer (2.005 ha) worden gepresenteerd. Deze twee wateren zijn tot en met 2018 iedere drie jaar gemonsterd en geven van de grote Friese Boezemeren dan het best de langjarige trends weer.

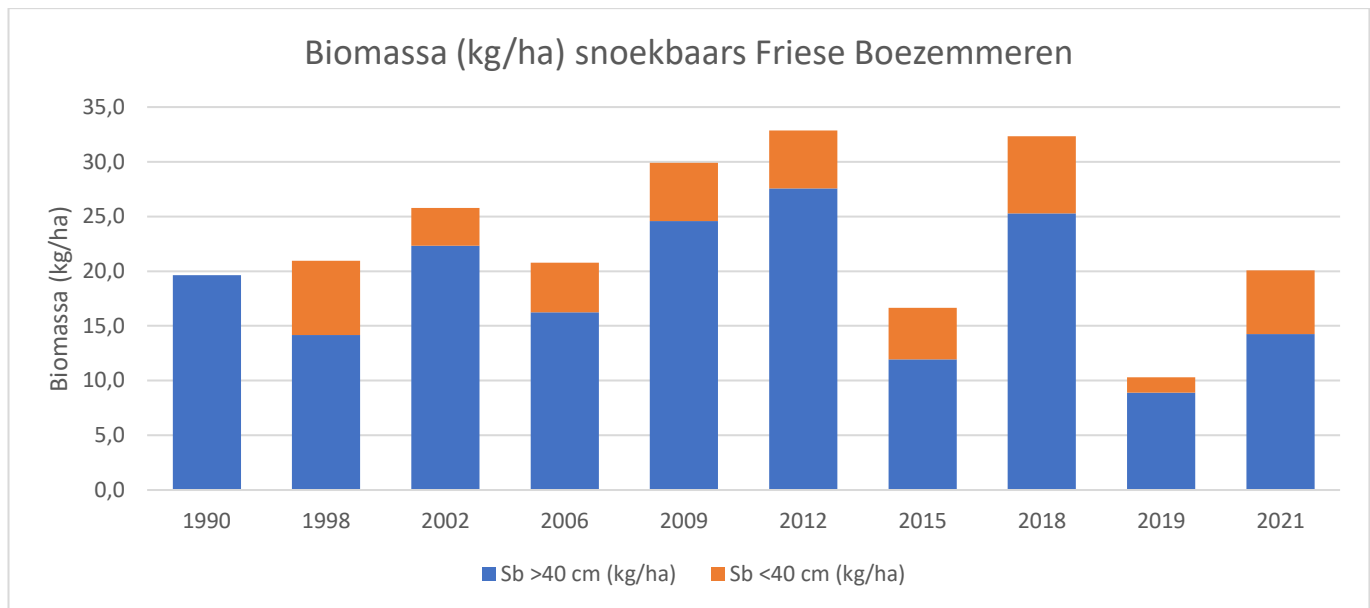

Grafiek 2: Biomassa (kg/ha) snoekbaars groter dan 40 cm van verschillende Friese Boezemeren tussen 1990 en 2021. NB in 2019 is het gewogen gemiddelde slechts gebaseerd op één water (De Leijen) van 296 ha. In 2021 ging het om slechts drie wateren van in totaal 1.184 ha.

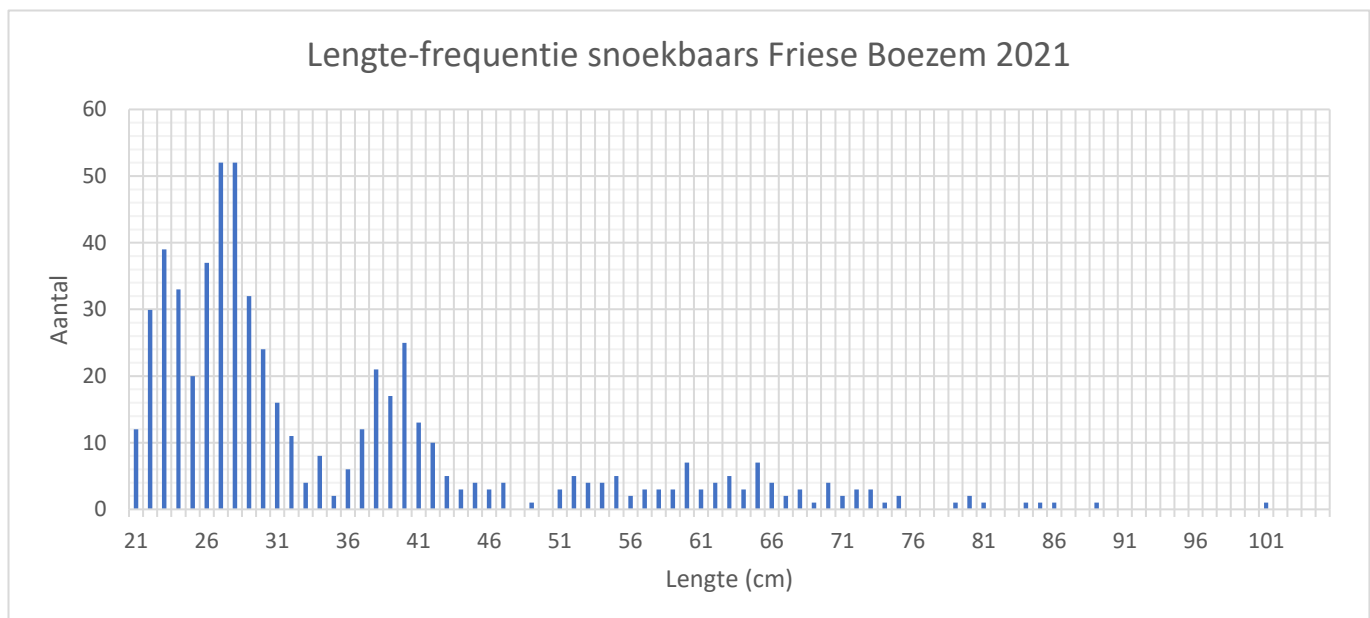
Grafiek 3: Biomassa (kg/ha) snoekbaars groter dan 40 cm van het Fluessen-Heegermeer en Sneekerveer in de periode 1990 t/m 2021.

In grafiek 4 is de totale biomassa aan snoekbaars van 1990 t/m 2021 gepresenteerd. Hierbij is een verdeling gemaakt tussen snoekbaars kleiner en groter dan 40 cm. Voor 1990 was alleen data van snoekbaars groter dan 40 cm beschikbaar. In 2015 is het bestand aan snoekbaars ongeveer gehalveerd ten opzichte van 2012. Vervolgens is dit bestand in 2018 weer bijna verdubbeld en terug op niveau. Ook was het aandeel snoekbaars kleiner dan 40 cm de afgelopen 20 jaar niet zo groot geweest als in 2018. Voor 2019 en 2021 geldt zoals meermaals aangegeven dat dit niet het volledige en zeer waarschijnlijk niet het juiste beeld geeft van de gehele Friese Boezem. Er kan dan ook niet worden geconcludeerd dat het snoekbaarsbestand in de Friese Boezem sterk is teruggelopen.

Grafiek 4: Biomassa (kg/ha) snoekbaars groter en kleiner dan 40 cm in de Friese Boezemmeren. Dit is een gewogen gemiddelde van de verschillende in grafiek 1 en 2 gepresenteerde Friese Boezemmeren die door de jaren heen zijn bemonsterd. NB in 2019 is het gewogen gemiddelde slechts gebaseerd op één water (De Leijen) van 296 ha. In 2021 ging het om slechts drie wateren van in totaal 1.184 ha.

In grafiek 5 wordt de lengte-frequentie van snoekbaars gevangen bij de KRW bemonstering van 2021 weergegeven. De jaarklassen tot ruim 40 cm zijn veel voorkomend. Vanaf 40 cm worden de aantallen logischerwijs lager. Op basis van deze lage aantallen (ook relatief weinig wateren bemonsterd), kan geen harde uitspraak worden gedaan over de lengte-/leeftijdsopbouw van snoekbaars. De grootste snoekbaars die werd aangetroffen betrof een exemplaar van 101 cm op het Prinses Margrietkanaal.

Grafiek 5: Lengte-frequentie van snoekbaars >20 cm in de gehele Friese Boezem gevangen bij de KRW bemonstering van 2021.

NB de gegevens van 2021 zijn is op basis van door Wetterskip Fryslân beschikbaar gestelde data vanuit de visstandbemonstering van 2021. Een volledig rapport met observaties en discussie over het uitgevoerde onderzoek was op moment van opstellen van deze notitie nog niet voor handen.

Vangsten beroepsvissers

In tabel 1 is het quotum en de vangst van snoekbaars van 2006 t/m februari 2022 weergegeven. Van 2006 t/m 2016 bedroeg het quotum 14.000 ton. Door verdelingen van de Friese Bond van Binnenvissers onder haar leden (beroepsvissers), is het totale quotum soms in de praktijk iets lager geworden dan het toegestane. Met ingang van het seizoen 2016-2017 is het quotum verlaagd naar 10.000 ton. Een seizoen loopt overigens van 1 juni t/m 28 februari.

Tabel 1: Quotum voor de bijvangst van snoekbaars en vangst door beroepsvissers.

Seizoen	Quotum (kg)	Vangst (kg)	Percentage van quotum
2006-2007	13700	11333	83
2007-2008	12800	11626	91
2008-2009	14000	11656	83
2009-2010	14000	10708	76
2010-2011	14000	7743	55
2011-2012	14000	9498	68
2012-2013	12650	8130	64
2013-2014	14000	9390	67
2014-2015	14000	10572	76
2015-2016	14000	6881	49
2016-2017	10000	6746	67
2017-2018	10000	4357	44
2018-2019	10000	8028	80
2019-2020	10000	8249	82
2020-2021	10000	7048	70
2021-2022	10000	7481	75

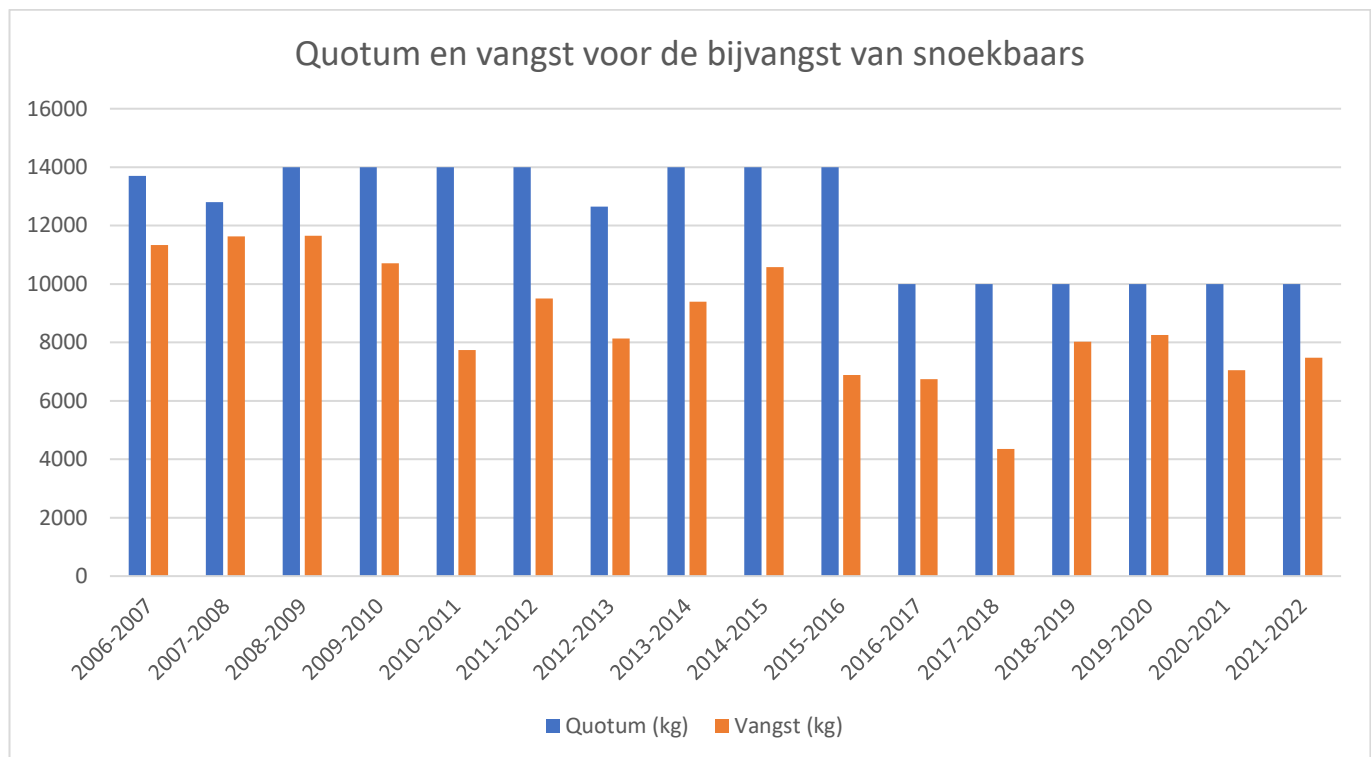
In grafiek 6 zijn de quota en vangsten voor de bijvangst van snoekbaars door beroepsvissers van 2006 t/m 2022 weergegeven. In de dertien jaar dat de bijvangstregeling van kracht is, is het quotum nog nooit vol gevist. In 2015-2016 daalde de snoekbaarsvangst vrij abrupt met bijna 40%. Na dit jaar is het quotum verlaagd van 14 naar 10 ton. 2015-2016 lijkt een dieptepunt te zijn geweest in de snoekbaarsstand en –vangst. Ook vanuit de KRW monitoring was een duidelijk dip in de biomassa aan snoekbaars zichtbaar in 2015. Omdat in de jaren daaromheen geen monitoring is uitgevoerd, is niet te zeggen of 2015 ook echt het dieptepunt was, maar aan de vangsten te zien lijkt het daar wel op. In 2016-2017 is namelijk de dobbervisserij afgeschaft als onderdeel van de bijvangstregeling. De laatste seizoenen werd met de dobbervisserij tussen de circa 900 en 2.500 kg snoekbaars bijgevangen. Bij gelijkblijvende omstandigheden was in 2016-2017 dan ook een daling in de snoekbaarsvangst verwacht.

Met ingang van 1 januari 2017 is een maximummaat van snoekbaars van 70 cm ingevoerd. Ook dit heeft invloed gehad op de bijvangst van snoekbaars door beroepsvissers. Uit grafiek 7 en tabel 2 blijkt dat maximaal 3% van de aantallen gevangen snoekbaars groter dan 80 cm was. 18 tot 31% van het totaal aantal gevangen snoekbaarzen bestond uit exemplaren van 60 tot 80 cm. Op basis van gewicht wordt het aandeel gevangen snoekbaarzen groter dan 70 cm geschat op 20-30%. Er van uit gaande dat de vangstinspanning (aantal fuiknachten) door de jaren heen min of meer gelijk is gebleven – wat overigens een grote aanname is – was door de invoering van de maximummaat vanaf het seizoen 2017-2018 een daling van de snoekbaarsvangst door beroepsvissers van 20-30% te verwachten. In tabel 1 en grafiek 6 is deze verwachte daling door de in het seizoen 2017-2018 ook duidelijk zichtbaar.

Des te opvallender is de sterke stijging (bijna een verdubbeling) van de bijvangst van snoekbaars in het seizoen 2018-2019. Van 2018 t/m 2022 zijn de totale snoekbaarsvangsten relatief stabiel en liggen tussen de grofweg 7 en ruim 8 ton, ofwel 70 tot ruim 80% van het totale toegestane quotum.

De laatste drie seizoenen ving 3 beroepsvissers per jaar meer dan 90% van hun deelquotum. Tussen de 4 en 6 beroepsvissers (afhankelijk van het jaar) ving jaarlijks minder dan 60% van hun deelquotum. Hier ligt dus mogelijk nog ruimte om eventueel het totale quotum te herverdelen.

Zonder de afschaffing van de bijvangstregeling voor de dobbervisserij en instelling van de maximummaat van snoekbaars van 70 cm, hadden naar alle waarschijnlijkheid veel meer beroepsvissers hun deelquotum geheel of grotendeels gevangen.

Grafiek 6: Quotum en vangst voor de bijvangst van snoekbaars door beroepsvissers van 2006 t/m 2022.

Gevangen snoekbaars – lengte en klassen

De beroepsvissers hanteren verschillende lengteklassen voor snoekbaars. Op basis van deze lengteklassen wordt het gemiddelde gewicht bepaald en bijgehouden welk deel (in kg) van hun deelquotum door hen is gevangen. Tot 1 januari 2017 (=seizoen 2016-2017) waren er 4 klassen. Vanaf 1 januari 2017 is dit teruggebracht tot 3 klassen, omdat toen de maximummaat van snoekbaars van 70 cm is ingesteld.

Klassen tot 1 januari 2017

Klasse 1	0,75 kg	42-50 cm
Klasse 2	1,5 kg	51-60 cm
Klasse 3	3 kg	61-80 cm
Klasse 4	6 kg	>80cm

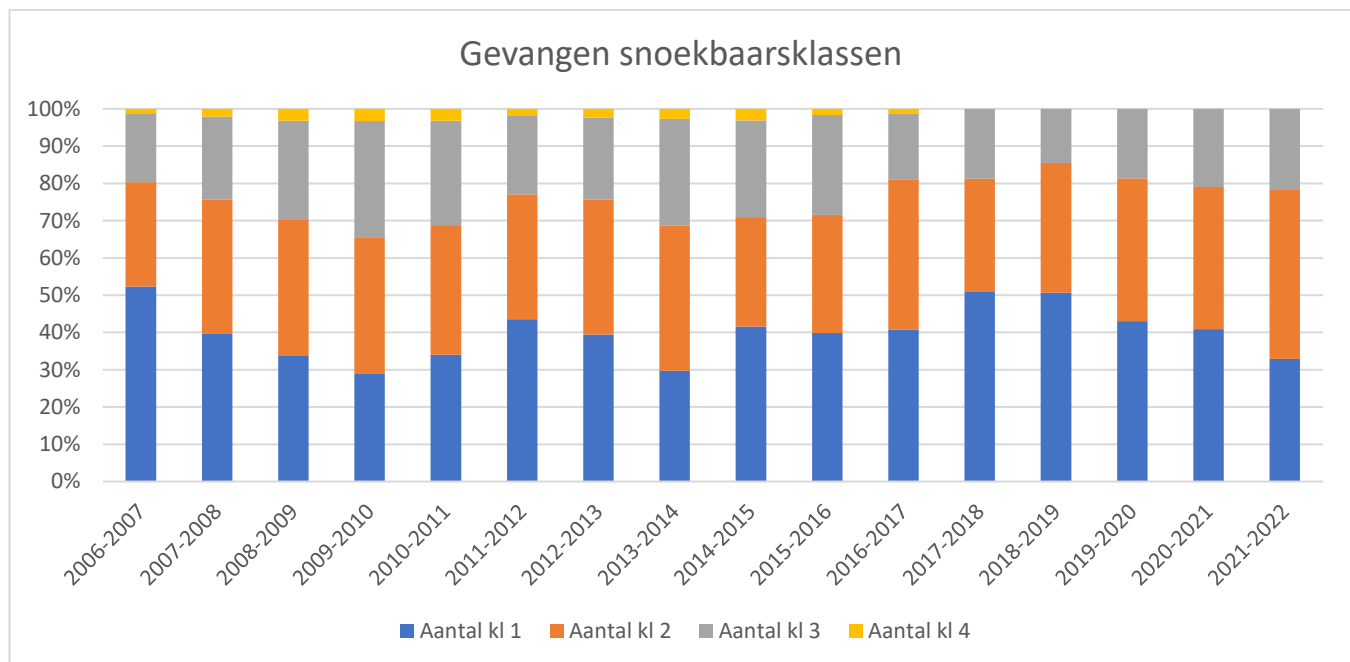
Klassen vanaf 1 januari 2017

Klasse 1	0,75 kg	42-50 cm
Klasse 2	1,5 kg	51-60 cm
Klasse 3	2,5 kg	61-70 cm

In tabel 2 zijn de door de beroepsvissers van de Friese Boezem totaal gevangen aantallen en percentages per lengteklasse per seizoen weergegeven. Grafiek 7 laat de percentages per klasse zien, waarbij weer moet worden opgemerkt dat m.i.v. 2017 de maximummaat van 70 cm is ingesteld en klasse 4 daardoor is verdwenen en klasse 4 daardoor is verkleind. Ook is met ingang van 2016-2017 de dobbervisserij – waar voornamelijk grote snoekbaars mee werd gevangen – beëindigd. Dit laatste punt is zichtbaar met een fors lager aandeel snoekbaars in klasse 3 van 2015-2016 naar 2016-2017.

Op een paar kleine uitzonderingen na, bestaat de vangst van snoekbaars jaarlijks voor >50% uit vissen groter dan 50 cm. In een zwaar beviste of overbeviste situatie zie je normaal gesproken een afname van de gemiddelde vangstlengte tot ongeveer de minimummaat of de maat waarop onttrekking met het betreffende vistuig plaatsvindt. Dat lijkt in de Friese situatie zeker

niet het geval te zijn. Het lijkt er de afgelopen jaren eerder op dat er meer grotere snoekbaars wordt gevangen. Al moeten daar geen harde conclusies uit worden getrokken. Tussen 2006 en 2016 fluctueren de vangsten in de verschillende lengteklassen behoorlijk. Het lijken meer golfbewegingen dan duidelijke trends.

Grafiek 7: Gevangen snoekbaarsen in de verschillende lengteklassen door beroepsvissers van 2006 t/m 2022.

Tabel 2: Aantallen en percentages snoekbaarsen per vangstklasse van 2006 t/m 2022.

Seizoen	Aantal kl 1	Aantal kl 2	Aantal kl 3	Aantal kl 4	Totaal	% kl 1	% kl 2	% kl 3	% kl 4
2006-2007	4101	2201	1432	110	7844	52%	28%	18%	1%
2007-2008	2460	2241	1383	131	6215	40%	36%	22%	2%
2008-2009	2192	2382	1733	208	6515	34%	37%	27%	3%
2009-2010	1616	2025	1735	182	5558	29%	36%	31%	3%
2010-2011	1458	1489	1200	136	4283	34%	35%	28%	3%
2011-2012	2637	2028	1289	102	6056	44%	33%	21%	2%
2012-2013	1964	1807	1098	115	4984	39%	36%	22%	2%
2013-2014	1530	2005	1469	138	5142	30%	39%	29%	3%
2014-2015	2527	1789	1578	187	6081	42%	29%	26%	3%
2015-2016	1637	1299	1101	67	4104	40%	32%	27%	2%
2016-2017	1817	1801	788	53	4459	41%	40%	18%	1%
2017-2018	1696	1015	625		3336	51%	30%	19%	0%
2018-2019	3255	2233	931		6419	51%	35%	15%	0%
2019-2020	2605	2315	1129		6049	43%	38%	19%	0%
2020-2021	2055	1916	1053		5024	41%	38%	21%	0%
2021-2022	1674	2317	1100		5091	33%	46%	22%	0%

Vangsten sportvissers

Het meest recente onderzoek naar de onttrekking van snoekbaars door sportvissers in Friesland dateert uit 2013. In dat jaar is middels vliegtuigtellingen en veldenquêtes onderzoek gedaan naar het sportvisserijgebruik van (een deel van) de boezem. De onttrekking van snoekbaars door sportvissers is geschat op circa 0,89 kg/ha, ofwel circa 12,5 ton voor de totale Friese Boezem.

Stroperij

Van de illegale onttrekking van snoekbaars is geen actuele en nauwkeurige schatting te maken.

Beoordeling onttrekking

In onbeviste wateren zijn de productie en natuurlijke sterfte van vis min of meer in evenwicht. Door vis te onttrekken wordt de vis gemiddeld jonger, neemt de productie toe en kan deze productie worden afgeroomd zonder dat een vissoort verdwijnt. Daarbij geldt hoe jonger een vis, hoe groter de relatieve groei is. Met het model vanuit "Vissen met Verstand" (2003) kan de duurzaam oogstbare productie (DOP) worden berekend. Dit model is gebaseerd op de productie en biomassa en de verhouding daartussen voor verschillende vissoorten (P/B-ratio). Zo heeft snoekbaars van 42-60 cm heeft een P/B-ratio van 0,20 tot 0,45 en snoekbaars >60 cm heeft een P/B-ratio van 0,10 tot 0,20. Snoekbaars tot 60 cm groeit namelijk relatief gezien een stuk sneller dan snoekbaars groter dan 60 cm.

Afhankelijk van het streefbeeld van de visrechthebbende partijen, kan een keuze worden gemaakt over welk deel van het bestand (biomassa) duurzaam mag worden geoogst. Een lager gekozen ratio zorgt voor een lagere DOP, waardoor het aandeel grote snoekbaars groter zal zijn dan wanneer voor een hoger ratio wordt gekozen.

Het overgrote deel van de Friese Boezem kan worden getypeerd als een blankvoorn-brasem viswatertype. De productie van een dergelijk viswatertype is gesteld op 75%.

Beoordeling 2018

In tabel 3 is de productie van snoekbaars in de Friese Boezemmeren in 2018 berekend. Hierbij is uitgegaan van een totaal oppervlak van 10.940 ha (waarvan 5.946 ha in 2018 is bemonsterd), een productieniveau van 75% en een gemiddelde biomassa snoekbaars groter dan 40 cm van 25,3 kg/ha. Voor de minimale productie is gerekend met een P/B-ratio van 0,10 (laagste ratio voor snoekbaars >60 cm) en bij de maximale productie met een P/B-ratio van 0,45 (hoogste ratio voor snoekbaars van 42-60 cm). Bij de geschatte productie is uitgegaan van een P/B-ratio van 0,30.

Tabel 3: Berekening productie van snoekbaars in de Friese Boezemmeren in 2018

Minimale productie (kg)	Maximale productie (kg)	Geschatte productie (kg)
20.759	93.414	62.276

De totale productie van de Friese Boezem – inclusief kanalen en andere wateren – is uiteraard groter dan de geschatte 62.276 kg en zal naar verwachting tussen de 70 en 80 ton liggen. De geschatte productie ligt fors – een factor twee – hoger dan in 2015. Dit is simpelweg te verklaren door de sterke toename van het bestand aan snoekbaars in de Friese Boezemmeren.

Beoordeling 2021

Zoals al meerdere malen is aangegeven, zijn in 2021 veel minder wateren bemonsterd dan in andere jaren. Het is dan ook niet mogelijk om een betrouwbare schatting te maken van de productie van snoekbaars in de Friese Boezem. Om toch een idee te geven van de minimale, maximale en geschatte productie, is in tabel 4 een berekening uitgevoerd naar deze hoeveelheden. Deze cijfers zijn tot stand gekomen op basis van dezelfde voorwaarden als in 2018, maar dan enkel voor de het gewogen gemiddelde van het Sneekermeer, de Terkaplester Poelen en de Witte en Zwarte Brekken (=14,3 kg/ha voor snoekbaars >40 cm).

Tabel 4: Berekening productie van snoekbaars in de Friese Boezemmeren in 2021 op basis van van het Sneekermeer, de Terkaplester Poelen en de Witte en Zwarte Brekken.

Minimale productie (kg)	Maximale productie (kg)	Geschatte productie (kg)
11.733	52.799	35.199

De totale geschatte productie van de Friese Boezem – inclusief kanalen en andere wateren – zal op ongeveer 40 tot 45 ton liggen.

De minimale productie is hierbij nog zeer voorzichtig ingeschat met een P/B van 0,1. De afgelopen 16 jaar bestaat de vangst van snoekbaars voor 29 tot 52% uit snoekbaars van 42 t/m 50 cm (tabel 2) met een gemiddelde van 40%. Voor deze groep geldt een minimale P/B van 0,2. Rekenend met een minimale P/B van 0,2 voor snoekbaarzen t/m 50 cm en een minimale P/B van 0,1 voor snoekbaarzen groter dan 50 cm, komt de minimale productie uit op 15,6 ton ofwel 17,5 tot 20 ton voor de gehele Friese Boezem.

Met een beroepsmatige onttrekking van de afgelopen 4 jaar tussen de grofweg 7 en ruim 8 ton en een geschatte onttrekking door sportvissers van 12,5 ton (2013), zit de legale onttrekking van ongeveer 20 ton ruim – een factor 2 – onder de geschatte productie. Deze onttrekking zit op het niveau van de minimale productie die is berekend op basis van de drie wateren van 2021.

Belangrijk is om daarnaast ook te kijken naar de lengteverdeling van de snoekbaars in de Friese Boezem. Grafieken 5 en 7 en tabel 2 laten zien dat er geen tekenen zijn van het ontbreken van grote exemplaren en/of bepaalde (grotere) lengteklassen. De laatste paar jaar lijkt het er eerder op dat er meer grote(re) snoekbaars (tot 70 cm, daarboven wordt niet geregistreerd) wordt aangetroffen. Van overmatige onttrekking van snoekbaars lijkt op basis van de beschikbare gegevens geen sprake. De toename van de vangsten vanaf 2018 zijn gezien de beperkingen van de afschaffing van de dobbervisserij (2016) en invoering van de maximummaat (2017) zeer positief te noemen. Dit duidt op een daadwerkelijke toename van het snoekbaarsbestand, er van uitgaande (belangrijke aanname!) dat de vangstinspanning (het aantal fuiknachten) vrij constant is gebleven.

Conclusies en aanbevelingen

Samenvattend kan worden geconcludeerd dat:

- De totale biomassa (kg/ha) vis in de Friese Boezem de afgelopen twintig jaar vrij stabiel is gebleven;
- De aangetroffen biomassa (kg/ha) snoekbaars in de Friese Boezem de laatste tien jaar behoorlijk fluctueert;
- In de periode 2019 t/m 2021 relatief weinig wateren van de Friese Boezem zijn bemonsterd en dat daarom geen volledig beeld van de vis- en snoekbaarsstand in de Friese Boezem kan worden gegeven;
- De snoekbaarsvangsten door beroepsvissers na een flinke dip in 2018-2019 sterk zijn gestegen (bijna verdubbeld) en de jaren daarna relatief stabiel zijn gebleven tussen de grofweg 7 en ruim 8 ton;
- Van het toegestane quotum is de laatste drie jaar 70 tot ruim 80% gevangen;
- De laatste drie seizoenen 3 beroepsvissers per jaar meer dan 90% van hun deelquotum vingen. Tussen de 4 en 6 beroepsvissers (afhankelijk van het jaar) vingen jaarlijks minder dan 60% van hun deelquotum;
- De minimale en geschatte productie van de Friese Boezem voor de periode 2019-2021 niet betrouwbaar kan worden vastgesteld;
- De snoekbaarsvangsten van beroepsvissers en de aangetroffen verdeling over lengteklassen geen tekenen vertonen van een overmatig bevist bestand.

De beschikbare data maakt het lastig om harde conclusies te trekken over de snoekbaarsstand en de mogelijkheden om snoekbaars te onttrekken uit de Friese Boezem. In 2018 was een duidelijke toename van de visstand en vooral snoekbaarsstand zichtbaar. Omdat de beschikbare data daarna beperkt is, is niet goed te zeggen hoe de visstand en de snoekbaarsstand zich daarna hebben ontwikkeld. Wel is duidelijk dat de huidige niveaus van onttrekking weinig tot geen effect lijken te hebben op de vangsten voor het jaar daarna en de lengtesamenstelling van de vangsten.

Verlaging van het quotum lijkt dan ook niet aan de orde en wordt ook niet geadviseerd.

Verhoging van het quotum lijkt ook niet aan de orde, omdat er nog zeker 20% marge zit op het huidige quotum, en wordt ook niet geadviseerd vanwege de beperkte beschikbaarheid van data. Het quotum wordt nooit vol gevestigd. Verschillende beroepsvissers vangen wel >90% van hun deelquotum en zouden wellicht voor hun bedrijfsvoering belang hebben bij een iets groter deelquotum. Dit is echter aan de Friese Bond van Binnenvissers, maar een herverdeling lijkt op basis van de vangsten wenselijk.

Het is wenselijk dat er meer gegevens beschikbaar komen om een goede beoordeling te maken van de onttrekking van snoekbaars in de Friese Boezem. Geadviseerd wordt dan ook om in breder (VBC) verband samen met beroepsvissers en Wetterskip Fryslân te bekijken welke mogelijkheden er zijn om de juiste gegevens boven water te krijgen. Hierbij kan onder andere worden gedacht aan:

- Naast de bijvangst van snoekbaars ook de inspanning (aantal fuiknachten) registreren om een beter beeld van vangst per inspanning (Catch per Unit of Effort, CpUE) door de jaren heen te verkrijgen;
- Lengtes van snoekbaars te registreren, om uitgebreide lengte-frequentiegegevens te verzamelen door de jaren heen. Dit kan bijvoorbeeld door beroepsvissers of sportvissers (door vrijwilligers, bij wedstrijden of door visgidsen?);
- Beroepsvissers niet alleen de geogste snoekbaarzen laten registreren, maar ook het aantal terug gezette snoekbaarzen >70 cm;
- Een nieuwe schatting maken van de onttrekking van snoekbaars door sportvissers;
- Een nieuwe schatting maken van de illegale onttrekking/stroperij;
- Afstemmen KRW monitoring. Uiteraard is het doel van de KRW monitoring om de onderzoeken in hoeverre de gestelde KRW doelen zijn verwezenlijkt. Echter kan de visstandmonitoring ook goed gebruikt worden voor doelen van andere partijen, zoals sport- en beroepsvisserij. De KRW monitoring geeft inzicht in de visstand en in meerjarige trends in de visstand. Het afstemmen van de monitoringsfrequentie, -interval en het eventueel detecteren en selecteren van "gemiddelde"/"representatieve" wateren voor de gehele Friese Boezem, kan mogelijk sport- en beroepsvisserij helpen bij hun doelen, zoals het vaststellen van het juiste duurzame quotum voor de bijvangstregeling.

Vooral de eerste drie punten zijn voor sport- en beroepsvisserij relevant om zelf meer grip op de ontwikkelingen in de snoekbaarsstand te houden. Wanneer hier beter inzicht in ontstaat, is periodieke bijstelling van het quotum (ook naar boven) een stuk 'veiliger' toe te passen. Als blijkt dat het aantal snoekbaarzen per fuiknacht bijvoorbeeld een duidelijke stijging laat zien, is het een duidelijke indicatie dat het snoekbaarsbestand toe is genomen en een hogere onttrekking/hoger quotum mogelijk is.

Advies aan Sportvisserij Fryslân

Geadviseerd wordt om de bijvangstregeling onder de huidige voorwaarden met een gelijkblijvend quotum van 10.000 kg snoekbaars per jaar voor de komende drie seizoenen vaststellen. Daarnaast wordt geadviseerd om samen met de beroepsvisserij meer gegevens van snoekbaars – zoals de lengteverdeling en aantal gevangen vissen >70 cm – bij te houden.

